

## ВИМОГИ ДО ЯКОСТІ НАТУРАЛЬНИХ ШКІР ДЛЯ ВЕРХУ ВЗУТТЯ

**Суліма О.М., Скляр Р.А.**

*Київський національний університет технологій та дизайну, Україна  
olenamokrousova@gmail.com*

Згідно класифікації за призначенням найбільш представленим класом натуральних шкір є шкіри для взуття, до яких відносять: шкіри для верху та низу взуття. Шкіри для верху взуття включають шкіри для важкого взуття (юхта взуттєва, сандална, термостійка), шкіри для легкого взуття (шкіра хромового дублення, лакова, з бахтарм'яного спилку, замша) та шкіри підкладкові. Шкіри для верху взуття призначені для виготовлення деталей верху взуття різних видів. Оскільки при експлуатації виробів шкіра зазнає різноманітних впливів, то важливими є стійкість до багаторазових вигинів і розтягів, до тертя і ударних навантажень, до дії поту, вологи, хімічних речовин і підвищеної температури. Цінними властивостями шкір для верху взуття є здатність пропускати водяну пару і повітря, що сприяє нормальному функціонуванню стопи людини під час експлуатації взуття. Завдяки пружно-пластичним властивостям шкіра для верху взуття набуває форми колодки при виготовленні взуття і приформовується до стопи людини в умовах носіння.

Серед загального випуску натуральних шкір в Україні найбільшу частку становлять шкіри хромового методу дублення для взуття. Згідно вимог нормативних документів ці шкіри повинні бути нежорсткі, добре продублені й прожировані, рівномірно пофарбовані, без лицьових дефектів, з однаковою товщиною по всій площі. Шкіри хромового дублення для верху взуття повинні бути еластичними, повними на дотик, модного забарвлення. Залежно від способу і характеру оздоблювання шкіри виготовляють гладкими й нарізними, з натуральною та штучною (облагородженою) лицьовою поверхнею, нубук (зі шліфованою лицьовою чи бахтарм'яною поверхнею), наппу (дуже тонкі м'які шкіри). Їх виробляють у вигляді цілих шкір, напівшкір, кулатів, напівкулатів, воротків, передин і півпередин. Шкіри поділяють за кольором на чорні, білі, кольорові й багато кольорові, а за сортом – на чотири сорти. Порівняно з юхтою шкіри хромового дублення для верху взуття повинні бути більш м'які й тягучі, мати хорошу повітро- і паропроникність, меншу товщину і гарний зовнішній вигляд.

Замша взуттєва – це шкіри жирового дублення, вироблені із шкур оленів, лосів, овець і диких кіз. Особливістю замші є відсутність лицьового шару, який

спилюється в процесі виробництва. Вона характеризується високою тягучістю, м'якістю і низькою щільністю, має густий, низький блискучий ворс однорідного забарвлення, стійкий до сухого і мокрого тертя. Виробляється замша в натуральному чи фарбованому вигляді й поділяється за видами сировини, розмірами і товщиною. Замша взуттєва повинна бути стійкою до дії гарячої води, а після прання і висушування повинна зберігати м'якість і тягучість.

Шкіри лакові взуттєві повинні виробляти із шкур опойка, виростка, півшкурка, бичка, ялівки легкої, кінських передин, вимітки, козлини, а також із бахтарм'яного спилку. Найкращою шкірою вважається лак-шевро. Лакові шкіри повинні бути стійкими до багаторазових вигинів, мати дзеркальну поверхню і гарний зовнішній вигляд. Найчастіше для оздоблювання лакових шкір використовують поліуретановий лак, який створює покривну плівку високої еластичності і стійкості до стирання. Недоліком цього типу шкір є низька повітро- і паропроникність. Лакові шкіри поділяють за видами сировини, лакової плівки, характером оздоблювання, товщиною, площею і сортом.

Спилок взуттєвий (шкіри для верху взуття із бахтарм'яного спилку) – це шкіри, вироблені із сітчастого шару дерми, отриманого при двоїнні голини чи напівфабрикату хромового дублення. Залежно від товщини, щільності та характеру оздоблювання розрізняють спилок для верху важкого взуття, для верху повсякденного взуття, велюр і сандальний спилок. Спилок має бути добре продубленим, нежорстким, рівномірно пофарбованим, а спилок-велюр повинен мати гладкий однотонний ворс. За способом оздоблювання спилок поділяють на гладкий, нарізний та велюр, за забарвленням на натуральний, чорний та кольоровий, за товщиною на тонкий, середній і товстий.

Шкіри підкладкові використовують для виготовлення деталей взуття. Їх отримують з відбракованого дубленого напівфабрикату, непридатного для верху взуття та спилку. Ці шкіри поділяють за видами дублення, кольором і характером оздоблення з лицьової чи бахтарм'яною поверхнею.

Юхту використовують для виготовлення армійського та робочого взуття. Взуттєва юхта повинна мати низьку водопроникність, високу стійкість до дії підвищеної температури у вологих умовах, багаторазових вигинів і розтягів, хорошу паропроникність, потостійкість, пластичність і тягучість. Сандальна юхта використовується для виготовлення безпідкладкового взуття, тому, порівняно із взуттєвою, характеризується меншою кількістю жиру, є більш пружною і менш тягучою, але не жорсткою. Юхту виробляють із шкур великої рогатої худоби, свинячих і кінських.

Дотримання вимог, встановлених до певного виду шкір для верху взуття, забезпечить виготовлення якісних натуральних шкір відповідно до їх подальшого використання.